

رنج نامه امیر مؤمنان علی‌السلام

شرح خطبه سوم نهج البلاغه «شقیقیه»
معه راه قضاوت های آن حضرت علیه السلام

مؤلفین

مهدی خانلری ریکنده - طاهرخوش

www.ketab.ir

السلام علیکم والرحمة من غصب حذر

سرشناسه	:	خانلری، مهدی، ۱۳۶۲ -
عنوان قراردادی	:	نهج البلاغه. خطبه ششقیه. فارسی. شرح
عنوان و نام پدیدآور	:	رنج نامه امیرمؤمنان (ع) شرح خطبه سوم نهج البلاغه «ششقیه» / مؤلفین مهدی خانلری، طاهرخوش
مشخصات نشر	:	ساری، شوق، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۲۶۴ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۷۲۴۶-۴۷-۴
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
عنوان دیگر	:	شرح خطبه سوم نهج البلاغه «ششقیه».
موضوع	:	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. خطبه‌ها
موضوع	:	Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- *Public speaking
موضوع	:	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه. خطبه ششقیه -- نقد و تفسیر
موضوع	:	Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah. Khutbah Shaqshaqiah - Criticism and interpretation
شناسه افزود	:	خوش، طاهر، ۱۳۵۷ -
شناسه افزوده	:	اس بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه. خطبه ششقیه. شرح
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۵ / ۴۲۳ / ۲ / BP۳۸
رده‌بندی دیویی	:	۹۷ / ۹۰ / ۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۷۴۸۶۱

نام کتاب: رنج نامه امیر مؤمنان (ع)

نویسنده: مهدی خانلری - طاهرخوش

ناشر: شوق

صفحه‌آرا: سین نورگی

طراح جلد: ابو الفضل 'ستقامت'

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

چاپخانه: عترت

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۴۶-۴۷-۴

قیمت: ۱۵/۰۰۰ تومان

مرکز پخش

۰۹۱۲۷۵۰۱۷۸۱

قم - پخش کتاب

فهرست

پیش گفتار ۱۳

فصل اول

حضرت امام علی (ع) در یک نگاه

حضرت علی (ع) در یک نگاه ۱۷

فصل دوم

آشنایی با سید رضی و تاریخ البلاغه

زندگی نامه سید رضی ۲۵

انتخاب نام ۳۲

آبشار نهج البلاغه ۳۵

فصل سوم

مدارک و اسناد خطبه ۳ نهج البلاغه

اسناد و مدارک خطبه سوم ۳۹

فصل چهارم

متن و ترجمه خطبه سوم نهج البلاغه

خطبه ۳ ۴۵

فصل پنجم

علی علیه السلام در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله، جنگ‌ها و قضاوت‌های آن حضرت علیه السلام

- بخش اول: جهاد و فداکاری‌های امیر مؤمنان علیه السلام در میدان‌های نبرد ۵۵
- الف. داستان جنگ بدر ۵۵
- در سلام کردن ملائکه به علی علیه السلام در شب بدر ۵۶
- ب. داستان جنگ احد ۵۷
- در ندای ملائکه: لَا فَتَى إِلَّا عَلِيٌّ علیه السلام ۵۸
- ج. جنگ بنی‌نضیر ۶۰
- د. داستان جنگ احزاب (خندق) ۶۲
- از علی علیه السلام: آس از اخلاص عمل ۶۶
- در تهنیت دادن خداوند به علی علیه السلام ۶۷
- ه. جنگ خیبر ۶۹
- و. جنگ ذات‌السلاسل ۷۲
- ز. فتح مکه و بت‌شکنی امیرالمؤمنین علیه السلام ۷۵
- امیرالمؤمنین علیه السلام بر دوش پیامبر صلی الله علیه و آله به نقل از اهل تسنن ۷۷
- ح. جنگ حنین و طائف ۷۹
- علی علیه السلام عشق تمام مؤمنین ۸۱
- بخش دوم: قضاوت‌های علی علیه السلام در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله ۸۳
۱. در باطل کردن حيله حنظله بن ابی سفیان ۸۳
۲. چهار نفری که در گودال شیر افتاده بودند ۸۵
۳. قضاوت حضرت علی علیه السلام در ادعای مردی اعرابی که هفتاد درهم ۸۷
۴. قضاوت آن حضرت درباره مردی که اسبی او را لگد زد و مُرد ۸۹
۵. قضاوت آن حضرت درباره مخاصمه یهودی با مرد مسلمان ۹۰
۶. پیامبر صلی الله علیه و آله در حق علی علیه السلام دعا کرد ۹۱
۷. در اسلام ضرر نیست ۹۲

السلام عليك يا أولي مظلوم

۸. ضرر بر کشتزار ۹۲
۹. هر طرف روی خداست ۹۲
۱۰. یک فرزند و سه پدر! ۹۳
۱۱. بهشت هفت گانه کجاست؟ ۹۳

فصل ششم

علی علیه السلام در زمان خلافت ابوبکر و قضاوت های آن حضرت علیه السلام

- بخش اول: علی علیه السلام در زمان خلافت ابوبکر ۹۷
- حسب و نسب ابوبکر ۹۸
- الف آغازگر غصب خلافت، ایجاد انحراف در امت اسلامی و ۹۹
- ب. تارش برای رسیدن امام علیه السلام به حکومت ۱۰۱
- بسا فرق است نه دیره و امره ز ۱۰۴
- بخش دوم: قضاوت های علی علیه السلام در زمان ابوبکر ۱۰۷
۱. چنین کسی از اولیاء الله است ۱۰۷
۲. زنی که در شب ازدواج برای شاه پسر آید ۱۰۸
۳. لغت ۱۰۹
۴. تو گمشده ما هستی ۱۱۰
۵. مردی که شراب خورده و علم به حرمت آن نداشته ۱۱۳
۶. حکم زنا در عالم رویا ۱۱۴
۷. فرق بین حب و بغض ۱۱۴

فصل هفتم

علی علیه السلام در زمان خلافت عمر و قضاوت های آن حضرت علیه السلام

- بخش اول: علی علیه السلام در زمان خلافت عمر بن خطاب ۱۱۹
- نگرش امام علیه السلام نسبت به عمر ۱۲۰
- الف. فرصت طلبی و بهره برداری از خلافت ۱۲۰
- ب. دارای طبیعت خشن ۱۲۰
- ج. پوزش خواهی از لغزش خطاهای پی در پی ۱۲۱

- د. گرفتار نمودن مردم به رنج و اضطراب ۱۲۱
- ه. همسان قرار دادن علی علیه السلام با دیگران ۱۲۲
- بخش دوم: قضاوت‌های علی علیه السلام در زمان عمر بن الخطاب ۱۲۵
۱. عمر می‌خواست بر زن حامله‌ای که ترسیده حد جاری کند ۱۲۵
 ۲. زنی که فرزند خود را انکار می‌کرد ۱۲۶
 ۳. كفاره شکستن تخم شتر مرغ ۱۲۸
 ۴. اجرای حد بر قدامة بن مظعون ۱۲۸
 ۵. زن و مرد سیاهی که دارای فرزند سفید شده بودند ۱۲۹
 ۶. - رازن‌ها نباید بیش از یک شوهر داشته باشند ۱۳۰
 ۷. سؤالان و همن از یهود ۱۳۱
 ۸. سؤالات یص ۱۳۳
 ۹. پرسش‌های عمار از علی علیه السلام ۱۳۴

فصل هشتم

علی علیه السلام در زمان خلافت عثمان و قضاوت‌های آن حضرت

- بخش اول: علی علیه السلام در زمان خلافت عثمان ۱۳۹
- نگرش امام علیه السلام نسبت به عثمان ۱۳۹
۱. ادامه‌دهنده خلافت غصبی ۱۳۹
 ۲. خوش‌گذران و رفاه‌طلب ۱۴۰
 ۳. زنده‌کننده تبعیض نژادی و ارزش‌های جاهلی ۱۴۰
 ۴. حیف و میل‌کننده بیت‌المال ۱۴۰
 ۵. فراهم‌کننده موجبات قتل خویش ۱۴۲
- بخش دوم: قضاوت‌های علی علیه السلام در زمان عثمان ۱۵۹
۱. زنی که شش ماهه بچه به دنیا آورده بود ۱۵۹
 ۲. گوشت شکار برای شخص مُحَرَّم حرام است ۱۶۰
 ۳. دختری که از پیرمردی حامله شد ۱۶۰

۴. مردی که کنیزش را که از او فرزند داشت به ازدواج عبدش ۱۶۱
۵. در چگونگی قصاص کردن چشم ۱۶۲

فصل نهم: شوق مردم به حکومت امام علیه السلام

- شوق مردم به حکومت امام علیه السلام ۱۶۵
- هجوم مردم به سوی امیرالمؤمنین علیه السلام برای قبول حکومت ۱۶۶
- آغاز پیمان شکنی ها ۱۶۶
- ناکثین ۱۶۷
- مارقین ۱۶۷
- قاسطین ۱۶۷
- خبر دادن پیامبر صلی الله علیه و آله به پیمان شکنان ۱۶۸

فصل دهم

انگیزه های پذیرش خلافت و ویژگی های بیعت

و قضاوت ها، حضرت در زمان حکومتش

- بخش اول: انگیزه های پذیرش خلافت و ویژگی های بیعت ۱۷۳
- انگیزه های پذیرش خلافت ۱۷۳
- الف. حضور مردم در صحنه سیاسی و ادای پیمان اللی ۱۷۳
- ب. استقبال گسترده مردم ۱۷۴
- ج. بیعت عمومی ۱۷۵
- ویژگی های بیعت ۱۷۶
- الف. بیعت آگاهانه ۱۷۶
- ب. آزادی، شور و شوق و رضایت مندی مردم در بیعت ۱۷۷
- ج. مردمی و عمومی بودن بیعت ۱۷۷
- د. هجوم بی نظیر و آمادگی مردم برای بیعت ۱۷۹

بخش دوم: قضاوت های علی علیه السلام در زمان حکومتش

۱. قصه هشت قرص نان ۱۸۱

۱۸۲	۲. مردی که ادعای کرد زنش بر او حيله زده است
۱۸۳	۳. همچون داود پیامبر قضاوت خواهم کرد
۱۸۶	۴. نوعی مجازات
۱۸۹	۵. فرق سگ و گوسفند
۱۸۹	۶. مردی که به زنای خود اقرار کرد!
۱۹۱	۷. زنی که از عذاب آخرت می ترسید
۱۹۴	۸. حدّ لواط
۱۹۵	۹. نجا صندوق علم است
۱۹۷	۱۰. جزای حرام گوسفند

فصل یازدهم

آه و حسرت این عباس و سؤالات مرد اعرابی

۲۰۱	آه و حسرت این عباس
۲۰۱	سؤالات مرد روستایی از امام (ع)
۲۰۵	آتشفشانی که خاموش شد

فصل دوازدهم

توصیف علی (ع) در قرآن و انکار آن حضرت

و فضائل علی (ع) از زبان مخفی

۲۰۹	توصیف علی (ع) در قرآن بزرگ تر از توصیف پیامبران است
۲۱۱	انکار خلافت علی (ع) برابر با انکار نبوت پیامبران است
۲۱۳	الف. عمرو بن عاص
۲۱۸	ب. مأمون عباسی
۲۲۴	مناظره مأمون با فقیهان درباره برتری علی (ع)
۲۵۳	فهرست منابع و مآخذ

پیش کتار

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُسْكِنِينَ بَوْلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْآئِمَّةِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّذِي فَرَضَ اللَّهُ مُحَبَّتَهُ وَ
مَوَدَّتَهُ عَلَى الْعَرَبِيَّةِ وَالْعَجَمِيَّةِ: بِسَاسِ خَدَايَ رَا كِه مَارَا از مَتَمَسِّكِينَ بِه وَلَايَتِ عَلِيِّ بْنِ
أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَائِمَّةِ مَعْصُومِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَارِ: «وَلَايَتِي كِه خَدَاوَنَد مُحَبَّتْ وَ مَوَدَّتْ أَنَا ن
رَا بِرِ عَرَبِ وَ عَجَمِ وَاجِبِ كَرْدِه اسْتِ.

ای دو جهان از قلمت یک رقم
بی رقت لوح دو عالم، عدم
در کف من مشعل توفیق نه
ره دهنده - بانخانه تحقیق ده^۲

سخن از شخصیت عظیمی است که بعد از رسول اعظم ﷺ اشرف کلمات الهیه،
اکبر آیات ربانیه، أدل دلائل جامعہ، اتم براهین ساطعہ، وسایل کافہ، مطر العجائب،
معدن الغرائب، مالک کل عظمت های انسان مافوق و برتر و خلیفۃ اللہ بر حق است و
دوستی او عنوان صحیفۃ مؤمن^۳ و ذکر یاد و نام این عزیز عبادت است.^۴

اگر انسان همه زبان های گویا را در دهانش داشته باشد و با هر یک او را مدح و ثنا
بگوید، از حرف نخستین مدح او، بیشتر نخواهد گفت و زبان حالش این شعر خواهد بود:

این شرح بی نهایت، کز وصف یار گفتند
حرفی است از هزاران، کاندر عبارت آمد

۱. مفاتیح الجنان، باب اعمال عید غدیر خم. ۲. عبدالرحمن جامی، گزیده مفت اورنگ.

۳. عنوان صحیفۃ المؤمنین، حُبُّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ.

۴. ذِکْرُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عِبَادَةً (مناقب خوارزمی، ص ۵۳۰ ح ۳۷۵-۳۷۶).

علی علیه السلام، آن یعسوب الدین، مولودی است که در دامان پیامبر بزرگوار و در مکتب حق پرورش یافته است که تمام دانشمندان بزرگ درک اسرار و رموز کلمات آن بزرگوار را مایه مباهات خود می دانند و محققان و متفکران جهان اعم از مسلمان و غیر مسلمان - از دریای علمش سیراب می شوند و خطبه های نهج البلاغه آن حضرت و خطبه های بی الف و بدون نقطه از آن یگانه مولود کعبه بی بدیل شاهکاری ساخته است که هنوز هم در بیان عظمت آن سر تعظیم فرود می آورند؛ چنان که شبلی شمیل، شاعر مسیحی درباره علی علیه السلام گفته است:

الامام علی بن ابی طالب، عظیم العظماء، نُسخة مفردة لم يره لها الشرق ولا الغرب، صورة طيبة رضائي لا قديماً ولا حديثاً؛ امام علی بن ابی طالب علیه السلام، بزرگ بزرگان است، او یکتا نسله ای است که شرق و غرب، در گذشته و حال، صورت دیگری از آن که مطابق اصل است به خود ندیده است.^۱

فخر رازی رحمته الله در تفسیر کبیر درباره امام علی علیه السلام نوشته است: مَنِ اتَّخَذَ عَلِيّاً إِمَاماً لِدِينِهِ، فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِعُرْوَةِ وَثْقٍ فِي دِينِهِ وَنَفْسِهِ؛ هر کس علی بن ابی طالب را پیشوای دین خود قرار دهد، به تحقیق در دین و جان خویش به ریسمان محکم چنگ زده است.^۲

سید جعفر شهیدی، در مقدمه ای که بر ترجمه خویش نگاشته، چنین می گوید: «در میان هزاران نام که مصنفان و مترجمان مؤلفان حوزه مسلمانی، بر کتاب های خود نهاده اند، هیچ نامی چون «نهج البلاغه» محتوای آن منطبق نیست و می توان گفت این نام از عالم غیب بر دل روشن شریف علیه السلام افاضه گردیده است که: الأسماء تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ.^۳

نرسیس دانشمند مسیحی می گوید:

«اگر علی علیه السلام این گوینده با عظمت امروز در کوفه بر منبر قرار می گرفت، شما مسلمانان می دیدید که مسجد کوفه با همه وسعت اش از اجتماع مردم مغرب زمین برای بهره وری از دریای خروشان علی علیه السلام موج می زد».^۴

۱. تفسیر کبیر، ج ۱، ص ۱۷۰.

۲. ادبیات و تعهد در اسلام، ص ۲۵۰.

۳. در مرزبان نامه آمده است: الألقاب تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ. (ر.ک: مثل ها و مثل وارها در نهج البلاغه، ص ۱۲ و ۱۹).

۴. الامام علی بن ابی طالب علیه السلام، ج ۱، ص ۱۵.

از آنجایی که پیامبر ﷺ فرمودند:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا مَاتَ وَتَرَكَ وَرَقَةً وَاحِدَةً عَلَيْهَا عِلْمٌ كَانَتْ الْوَرَقَةُ شَتْرًا فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ وَ
أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِكُلِّ حَرْفٍ مَدِينَةً أَوْسَعَ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا؛ همانا مؤمن آن گاه که بمیرد و از او
ورقی به یادگار بماند که در آن علمی نوشته شده باشد، آن ورق سپر و پوشش بین او و
آتش خواهد بود و خدای بزرگ در مقابل هر حرفی که در آن است شهری بزرگ تر از
دنیا و آنچه در آن است، به او خواهد داد^۱ و لذا ما - مؤلفین این کتاب - چون علاقه
وافرایی به کتاب عظیم و گران سنگ و دُرربار حضرت امیر کلام امیر - نهج البلاغه -
داشتیم، در زمان سال ۱۳۹۵ شمسی در استان گلستان، شهرستان مینودشت، بخش
کوهساراب «درین» به بررسی و تحقیق در این خطبه گران سنگ امام که رنج نامه
حضرت ﷺ می باشد، بسیار از مبانی نظام سیاسی اسلام و بیان ریشه های انحراف
خواص جامعه را به گویای تنکی ا به اذهان می آورد، پرداختیم و با عنایت حضرت
مولی علی ﷺ آن را به صورت یک کتاب مستقل درآوردیم تا در دسترس عموم
علاقه مندان به آستان ملکوتی آن امام همدرد و ستدارانش نهادیم.

یادآوری

خواننده محترم! در هر کجا از متن کتاب یا پاورقی ۶۰۰ فلاب یا پرانتز مشاهده
کردید، عبارت داخل آن از خود نویسندگان یا مترجمین و نویسندگان کتاب هایی است
که پژوهشگران اثر حاضر از آن استفاده کرده است.

تقدیر و سپاس

از تمامی کسانی که از روی مهر و محبت مؤلفین این کتاب را در تمامی مراحل
آماده سازی یاری مان نمودند؛ به ویژه از حجج الإسلام والمسلمین حاج حسین
غفاری ساروی و آقای سید اسماعیل فرجی شوربُنی سپاسگزاری می کنیم و از
خداوند مَنان عاجزانه خواستاریم که شفاعت امام علی ﷺ و اولاد گرامی اش نصیب
همگی آنان، ما و نسل های بعدی مان قرار گیرد.

